

Advies over het besluit betreffende de structuur van het secundair onderwijs voor sociale promotie

1 Situering

Op 20 januari vroeg de Vlaams minister van Onderwijs in het licht van de geplande onderhandelingen dringend advies van de Vlaamse Onderwijsraad over het besluit betreffende de structuur van het secundair onderwijs voor sociale promotie.

Naderhand zijn de onderhandelingen uitgesteld en heeft het bureau van de raad gevraagd de gelegenheid te krijgen een advies uit te brengen dat zou kunnen rekening houden met de samenhang met andere uitvoeringsbesluiten. Voorts heeft de raad naar aanleiding van een adviesvraag over enkele opleidingsprofielen in het volwassenenonderwijs op 6 maart bij de Minister aangedrongen op initiatieven om op korte termijn gelijkwaardige diploma's secundair onderwijs in het tweedekansonderwijs te kunnen uitreiken.

Daarop heeft de Minister op 26 april 2000 een hernieuwde adviesvraag gesteld, die vergezeld gaat van het ontwerpbesluit inzake de bekwaamheidsbewijzen en bezoldigingsregeling van het personeel zoals het voor advies werd overgemaakt aan de Vlaamse Minister bevoegd voor begroting.

De Vlaamse Onderwijsraad brengt dit advies uit in uitoefening van de bevoegdheid verleend door artikel 156 §1 van het Decreet betreffende het onderwijs II.

De Vlaamse Onderwijsraad doet opmerken dat de voorgestelde structuur een aantal essentiële keuzes inzake de ontwikkeling van volwassenenonderwijs inhoudt en leidt tot een grondige herschikking van het aanbod. De considerans verwijst naar het advies.

Dit besluit geeft uitvoering aan de artikels 6, 9 en 75 van het decreet van 2 maart 1999 tot regeling van een aantal aangelegenheden van het volwassenenonderwijs.

Artikel 6 eerste lid van dit decreet bepaalt dat de regering de studiegebieden en de categorieën indeelt in opleidingen en opties en in afwachting daarvan in afdelingen die op 1 september 1998 werden ingericht. Zij bepaalt de concordantie tussen deze afdelingen en de opleidingen en opties.

Artikel 9 tweede lid van dit decreet bepaalt dat de regering het secundair onderwijs voor sociale promotie indeelt in secundair onderwijs van de tweede en/of van de derde graad. De regering rangschikt bovendien het onderwijs als technisch secundair en/of als beroepssecundair onderwijs, behalve voor de studiegebieden algemene vorming, Nederlands tweede taal en talen. De opleidingen van het studiegebied algemene vorming worden gerangschikt als algemeen secundair onderwijs, technisch secundair onderwijs of beroepssecundair onderwijs. Het derde lid van artikel 9 stelt: «In afwijking hiervan deelt de regering de studiegebieden talen en Nederlands tweede taal in vier richtgraden in en het studiegebied grafische technieken en de afdeling vervolmakingscursus voor gebrevetteerde hoofdverple(e)g(st)ers evenals de opleiding waarmee deze geconcordeerd wordt in

secundair onderwijs van de tweede, derde en /of van de vierde graad». Het vierde lid voegt daaraan toe: «In afwachting van die indeling blijven de indelingen van kracht zoals die bestaan op het ogenblik van de inwerkingtreding van dit decreet.»

Artikel 75 § 1 eerste lid bepaalt dat: «De lessentabellen die zijn goedgekeurd op het ogenblik van de inwerkingtreding van dit decreet, blijven van kracht in afwachting van de indeling van de studiegebieden in opleidingen en opties, zoals bedoeld in artikel 6.»

Samengevat kan men stellen dat het besluit de studiegebieden indeelt in opleidingen en opties, aan de afdelingen, opleidingen en opties graden toekent en er de onderwijsvorm van bepaalt. Ook wordt de concordantie bepaald tussen de huidige afdelingen en de opleidingen en opties. Evenwel treedt de concordantie voor een studiegebied, op uitzondering van het tweedekansonderwijs, pas in voege zodra voor de opleidingen en opties ervan het minimum aantal lestijden, de minimumlessentabellen en/of de leertrajecten zijn goedgekeurd.

De raad heeft reeds op 1 juni 1999 een advies uitgebracht over een voorgaande versie van dit ontwerpbesluit. Bij de redactie van de aangepaste besluiten is met een aantal bedenkingen van de raad rekening gehouden. In het advies wordt aangegeven welke de aangepaste elementen zijn.

2 Advies

De Raad voor Volwassenenonderwijs heeft zelf in het verleden voorstellen gedaan om de talrijke afdelingsbenamingen in het OSP te uniformeren tot een transparante lijst in het advies over de uniformering van benamingen in het secundair en hoger OSP (zie RVOL/WNI/ADV/001 van 22 april 1997).

Ook is tegen 01.09.2000 een concordantie van de bestaande afdelingsbenamingen naar de graden en de onderwijsvormen van het voltijds secundair onderwijs nodig om toepassing te kunnen geven aan een ander uitvoeringsbesluit inzake de bekwaamheidsbewijzen, die conform de toelichting bij het decreet van 2 maart 1999 gealigneerd zullen zijn op die van het voltijds secundair onderwijs. De raad betuigt nogmaals zijn instemming met deze uitgangspunten.

De raad erkende in het voorgaande advies de noodzaak van dit besluit, maar zag niet goed in waartoe nu al een opsomming van de opleidingen en opties zou dienen in die studiegebieden (zie artikel 11 van het decreet van 2 maart 1999) waar beroepsprofielen tot een hertekening van het aanbod zullen leiden. Voorstellen die anticiperen op die gefundeerde herschikking kunnen niet anders dan als voorlopig worden bestempeld. Dat voorlopig karakter is het meest treffend waar het besluit al studiegebieden indeelt in opleidingen en opties, waarvoor tot op heden helemaal geen of slechts een beperkt aantal profielen beschikbaar is. Nochtans kan in het belang van de cursisten het voorlopig karakter niet te lang duren.

Ook in de andere studiegebieden, waar geen beroepsprofielen en beroepsopleidingsprofielen worden voor vastgelegd, blijft de raad deze opleidingsbenamingen als voorlopig beschouwen tot wanneer overheidsvoorstellen beschikbaar zijn met de nodige inhouds- en structuurelementen (zoals o.m. het minimale aantal lestijden dat afdelingen, opleidingen of opties moeten tellen, het minimale aantal lestijden van elke module of de minimumlessentabel, zoals beschreven in de artikels 15 en

21 van het decreet van 2 maart 1999). De raad zal dan over een samenhangend voorstel adviseren.

De Minister stelde in de adviesvraag van 20 januari dat de opsomming van opleidingen en opties een voorlopig karakter heeft om nu al een transparant 'overzicht' of 'raamwerk' te krijgen van het aanbod. In het studiegebied algemene vorming is de opsomming van opleidingen en opties noodzakelijk om diploma's secundair onderwijs, vergelijkbaar met die van het voltijds secundair onderwijs, uit te kunnen reiken. De adviesvraag wijst erop dat in het studiegebied algemene vorming de bestaande structuur van het secundair onderwijs werd overgenomen in plaats van de toekomstige structuur. Artikel 5 werd aangepast zodat de mogelijkheid geboden wordt om in het tweedekansonderwijs diploma's uit te reiken vanaf het schooljaar 2000-2001. De raad wenst dat de juiste benamingen (zie op de goedgekeurde modulaire structuurschema's 1999-2000) van deze afdelingen worden opgenomen in kolom 5.

De raad heeft de nieuwe adviesvraag gelegd naast haar advies van 1 juni 1999. De raad blijft benadrukken dat de (definitieve) vastlegging van de opleidingen en opties pas kan nadat een inhoudelijke invulling ervan opgemaakt is. Ze al vastleggen in een besluit is voorbarig en ongepast. Overigens klopt de voorgestelde attributie van afdelingen aan opleidingen en opties niet altijd met de huidige leerinhouden. **Het voorliggend besluit zou zich dan ook met uitzondering van het bestaande aanbod tweedekansonderwijs moeten beperken tot de concordantie van de huidige afdelingen naar een onderwijsvorm en onderwijsgraad.**

Het ontwerpbesluit concordeert terecht nu de afdelingen in het bestaande aanbod tweedekansonderwijs om daar al een gelijkwaardig diploma secundair onderwijs te kunnen uitreiken. De raad vraagt spoed te zetten achter de uitwerking van de opleidingen algemene vorming eens de eindtermen van de derde graad straks beschikbaar zijn.

Met het principe dat benamingen van opleidingen en opties, die werkelijk bedoeld analoog zijn met het voltijds secundair onderwijs, moeten overeenstemmen met de benamingen van de studierichtingen uit het voltijds secundair onderwijs, heeft de raad al eerder ingestemd terwille van de transparantie en om een gelijkwaardige studiebekrachtiging te geven. Hetzelfde geldt voor de indeling in graden. De raad vraagt naar de uitgangspunten om in bepaalde studiegebieden zowel een tweede als een derde graad te voorzien, ook als er nu geen aanbod is (b.v. chemie) in de tweede graad. In die zin heeft de raad er geen moeite mee om in bepaalde studiegebieden enkel een derde graad te voorzien. De raad vestigt de aandacht op sommige korte opleidingen en specialisaties. Het is niet altijd duidelijk waarmee ze geconcordeerd zullen worden, met een derde specialisatiejaar van de derde graad (lineair) of met modules uit de derde graad.

De raad waarschuwt voor te lange trajecten of voor het opwerpen van toegangsdrempels voor volwassen lerenden. De structuur moet zo zijn opgevat dat de kansen op permanente vorming toenemen. De concordantie met benamingen van studierichtingen van het voltijds secundair onderwijs draagt bij tot doorstroming en zeker voor de modulaire organisatie tot de uitwisselbaarheid tussen initieel en volwassenenonderwijs. Toch mogen de leerkansen daartoe niet beperkt blijven; volwassenen hebben ook specifieke leerbehoeften, die gestalte krijgen in niet-analoog aanbod.

Daarom verwacht de raad een **afbakening** in de beroepsgerichte studiegebieden tussen het **analoge en niet-analoge aanbod**. In de beroepsgerichte studiegebieden, waar de

benaming van het studiegebied in het volwassenenonderwijs overeenkomt met de benaming van het studiegebied in het voltijds secundair onderwijs, zijn niet alle bestaande afdelingen te concorderen met studierichtingen/opleidingen zoals die voorkomen in het voltijds secundair onderwijs. Het gaat om zinvolle bijscholingen of om beroepsopleidingen zonder tegenhanger in het voltijds secundair onderwijs. De raad aanvaardt daarom geen verschraling in de betrokken studiegebieden die het gevolg zou kunnen zijn van de overname van de reductie van de studierichtingen in het voltijds secundair onderwijs. Ook deze overweging is een pleidooi voor een onderbouwde concordantie naar opleidingen en opties, d.w.z. waarbij rekening wordt gehouden met de diverse invullingen.

In enkele studiegebieden brengt de overname van de structuur, voortvloeiend uit de reductie van studierichtingen in het voltijds secundair onderwijs, mogelijk nare neveneffecten teweeg. Het decreet van 2 maart 1999 voert voor de financiering/subsidiëring van de leraarsuren historische forfaits in, gebaseerd op een indeling van het aanbod in studiegebieden. Om de parallelle met het voltijds secundair onderwijs strikt door te voeren heeft de overheid er nu voor geopteerd om afdelingen van het volwassenenonderwijs die in een ander studiegebied waren ingedeeld dan de studierichtingen in het voltijds secundair nu toch daarmee te concorderen. Deze afdelingen verhuizen dus van studiegebied zonder dat de decretaal bepaalde historische forfaits een aanpassing krijgen. Dat heeft voor gevolg dat in de betrokken centra groepen cursisten van studiegebied verschuiven, wat aanleiding kan geven tot grotere of kleinere schommelingen van het aantal lesurencursisten per studiegebied en dus tot grotere of kleinere schommelingen van de leraarsuren. De adviesvraag van 20 januari voerde aan dat de wijzigingen zullen betrekking hebben op een relatief klein aandeel van het aantal gevolgde lesurencursist. De raad vraagt om een correctiefactor in te bouwen bij dergelijke wijzigingen in de ordening van het aanbod.

Artikel 7 van het decreet volwassenenonderwijs stelt dat een centrum elk studiegebied kan organiseren waarvan het krachtens de indeling bedoeld in artikel 6 een afdeling organiseerde tijdens het schooljaar 1998-1999. Door de partiële herschikking zou het kunnen gebeuren dat een centrum een lege doos overhoudt van het oude studiegebied, terwijl datzelfde centrum het andere studiegebied nog niet inricht. Theoretisch is het zelfs mogelijk dat met de herziene toepassing van artikel 7 een centrum een studiegebied verliest of een ander studiegebied wint. Dit punt vraagt zorgvuldig nazicht.

Voor de studiegebieden NT2 en talen wordt de concordantie naar de graad en onderwijsvorm vervangen door een concordantie naar de richtgraad.

De raad vestigt er de aandacht op dat wanneer dit besluit met de indeling in richtgraden van de studiegebieden talen en Nederlands tweede taal van kracht wordt, artikel 74 van het decreet geen grond meer zal hebben. Het besluit vervangt immers de overgangsregeling. Wat het studiegebied talen betreft, werd in de adviesvraag van 20 januari gewezen op de toevoeging van een aantal bestaande afdelingen sinds de vorige versie. De raad merkt evenwel op dat het besluit na de aanpassing nog altijd geen weerspiegeling geeft van het bestaande aanbod. Enkele talen krijgen een vervollediging van de structuur over de vier richtgraden; voor andere talen is het aantal richtgraden beperkt en vermeldt het besluit niet alle huidige niveaus in kolom 5.

Met het oog op de correcte toepassing van artikel 7 moeten alle afdelingen ingericht tijdens het schooljaar 1998-1999, dat het decreet aanwijst als referentiejaar, (en niet zoals het ontwerpbesluit voorstelt 1999-2000) in de structuur worden opgenomen en ze moeten in aanmerking komen voor concordantie.

De raad treedt het oogmerk bij de kwaliteit en een ruimere erkenning van het talenaanbod na

te streven door een Europees referentiekader te hanteren met internationaal bepaalde bekwaamheidsniveaus, gestaafd door internationale criteria.

De concordantie van de huidige afdelingen naar opleidingen en opties treedt per studiegebied, op uitzondering van het tweedekansonderwijs, in voege zodra het minimum aantal lestijden, de minimumlessentabellen en/of de leertrajecten van de opleidingen en opties van dat studiegebied zijn goedgekeurd. Daarom meent de raad dat de vergelijking van de opgesomde opleidingen en opties met de in het voltijds secundair onderwijs gehanteerde benamingen van studierichtingen stelselmatig moet gebeuren bij de eigenlijke concordantie zoals aangekondigd in artikel 5 van het besluit.

De raad onderschrijft artikel 5 om per studiegebied gelijke tred te houden met de vordering van de beroeps- en beroepsopleidingsprofielen.

De Raad voor Volwassenenonderwijs heeft door het dringend karakter van de adviesvraag enerzijds en door het voorlopige karakter van de opsomming in het besluit anderzijds geen grondige bespreking gewijd aan de opgesomde opleidingen en opties.

Wel is opnieuw de volledigheid nagegaan van de lijst van bestaande afdelingsbenamingen in kolom 5 van het besluit. Opmerkingen daarover zijn puntsgewijze opgenomen in een bijlage I, die de ontbrekende afdelingsbenamingen per studiegebied opsomt. Daarbij is nu uitgegaan van de opsomming van de afdelingen in het besluit van de Vlaamse regering van 7 september 1999 houdende de ordening van de bestaande afdelingen van het onderwijs voor sociale promotie in studiegebieden en categorieën. Met de bedenking in de adviesvraag van 20 januari dat sommige geciteerde benamingen in de bijlage I bij het vorige advies niet de officiële benamingen zouden zijn, is derhalve rekening gehouden.

Voorts heeft de raad zonder enig oogmerk van volledigheid en zonder overleg per studiegebied toch enkele punctuele bedenkingen (zie bijlage II)

De Raad voor Volwassenenonderwijs bracht over dit besluit het advies uit op 16 mei 2000 met 17 stemmen voor bij 1 onthouding.

W. Nimmegeers: secretaris

J. Van den Brande: wn. voorzitter

BIJLAGE I

Benamingen van afdelingen in het secundair OSP niet opgenomen in het besluit structuur van het secundair onderwijs voor sociale promotie

Studiegebied algemene vorming

Algemene vorming -TSO 2de graad

Studiegebied auto

Automechanica - diesel HSBL

Automechanica - benzine HSBL

Automechanica - benzinemotoren HSBL

Automechanica - chassis HSBL

Autotechnieken - diesel HSBL

Carrosserie-plaatbewerking

Diesel en LPG LSBL (evenmin in SG mechanica)
Koetswerk LSBL (evenmin in SG mechanica)

Studiegebied bedrijfsbeheer

Arbeidskunde HSTL
Bedrijfsbeheer distributieattest HSTL

Studiegebied boekbinden

Boekbinden HSBL

Studiegebied bouw

CAD - bouwkundig tekenen HSTL
Restauratie, renovatietechnieken
Restauratie- en renovatiebouw

Studiegebied chemie

Algemene biochemie HSTL
Chemische productietechnieken HSTL

Studiegebied decoratieve technieken

Industriële schilder- en decoratietechnieken HSBL (evenmin in SG bouw)

Studiegebied fotografie

Wetenschappelijke fotografie HSTL

Studiegebied grafische technieken

Beeldverwerking- scanner ASBL
Reprofotografie ASBL

Studiegebied handel

Gegevensbankbeheer HSTL
Gevorderde kantoorautomatisering HSTL
Informatica basic HSTL
Programmeren in C HSTL
Programmeren in Dbase HSTL
Programmeren in Pascal en C HSTL
Programmeren in SQL en C HSTL
Public-relations en onthaal HSTL
Secretariaat HSTL
Toepassingssoftware Dbase
Tweetalige dactylografie HSTL
Verkoop, distributie en publiciteit HSTL

Studiegebied hout

Meubel- en binnenhuisontwerpen HSTL
Meubelmakerij

Studiegebied huishoudelijk onderwijs

Bloemenschikken en binden LSBL (hier geordend in ontwerpordeningsbesluit; nu te vinden bij SG Land- en tuinbouw)

Bontwerk LSBL

Breien LSBL

Kleding: creatie en verkoop HSBL (evenmin in SG confectie waar nu opleiding creatie en mode in 2de graad voorkomt)

Studiegebied kant

Brugs bloemwerk LSBL

Creatief met oude kant HSBL

Fijne kant LSBL

Studiegebied koeling en warmte

Koeltechnieken HSBL

Studiegebied mechanica-elektriciteit

Eventueel een aantal benamingen voor de 2de graad (zie lijst bij SG auto);

Automatiseringstechnieken PLC HSTL

Breimachines LSBL

Composiettechnieken HSTL

Datatransmissie en industriële sturingen HSTL

Digitale elektronica HSTL

Fotolassen PLM HSTL

Kunststoffen HSTL

Lassen- pijpfitten LSTL

Lassen-constructie

Mechanica van dieselmotoren LSBL

PLC HSTL

PLM HSTL

TV- en videotechniek HSTL

Studiegebied meubelrestauratie en houtsnijden

Restauratie van oude meubelen HSBL

Speciale restauratietechnieken HSBL

Studiegebied Nederlands tweede taal

Nederlands voor anderstaligen LSBL en LSTL

(Nederlands voor gastarbeiders LSBL ?)

Studiegebied personenzorg

Gezins- en bejaardenconsulenten HSTL

Intercultureel werk HSTL

Tolk voor doven HSTL

Studiegebied talen

Arabisch gevorderde kennis HSTL

Chinees gevorderde kennis HSTL

Russisch gevorderde kennis HSTL

Frans voor commercieel gebruik (1e cyclus)

Spaans voor commercieel gebruik (1e cyclus)

Frans voor internationale handel en verkeer (1e cyclus)

Studiegebied textiel

Algemene textieltechnologie LSTL en HSBL
Technicus textielchemie en veredeling HSTL

Studiegebied toerisme

Toeristisch medewerker streekgids HSTL

Studiegebied voeding

Charcuterie HSBL
Versnijden en serveren HSBL
Vleeswarentechnologie

BIJLAGE II: punctuele bedenkingen

- Verschuiving van de 2de graad van het studiegebied auto naar het studiegebied mechanica.
- Verschuiving van Schilderwerk en decoratie van het studiegebied decoratieve technieken naar het studiegebied bouw.
- Verschillende situering bloemenschikken en -binden in ordeningsbesluit en structuurbesluit.